

Redacteur ESB
e.niesten@sdu.nl

L'état, c'est moi

De Franse president, Nicolas Sarkozy, stelde onlangs dat hij "niets heeft met economische theorieën, maar liever doet wat werkt" (NRC, 7 juli). De 'economische theorieën' verwijzen naar het idee dat concurrentie en vrije handel leiden tot een verhoogde efficiëntie en een grotere productiviteit. Met deze opmerking spreekt Sarkozy zich indirect uit tegen een van de belangrijkste pijlers van de Europese Unie, namelijk het creëren van een interne, Europese markt waarbinnen een vrije handel van kapitaal, goederen en diensten kan plaatsvinden. Deze afkeer van vrije handel als uitgangspunt werd ook duidelijk tijdens een recente top van EU-leiders over de Europese grondwetscrisis. De Franse delegatie kreeg het voor elkaar om "vrije en onvervalste mededinging" als doelstelling uit een nieuw Europees verdrag, dat de verworpen grondwet moet vervangen, te schrappen (NRC, 27 juni en 2 juli).

De vraag is wat Sarkozy bedoelt als hij zegt dat hij liever doet wat werkt. Hij blijkt de voorkeur te geven aan protectionisme. Hij stelde onlangs dat "bescherming niet langer taboe is" en dat "protectionisme de toekomst heeft" (NRC, 27 juni en 2 juli). In de economische wetenschap wordt protectionisme – het bevoordelen van nationale bedrijven ten opzichte van buitenlandse bedrijven – een aantal negatieve gevolgen toebedeeld, zoals een grotere inefficiëntie en duurdere producten van een lagere kwaliteit. Het Franse protectionisme wordt echter gecombineerd met een tweetal factoren die dit protectionisme mogelijk meer succesvol maken dan op basis van de theorie kan worden verwacht.

Ten eerste gaat het protectionisme samen met het stimuleren van de groei van de Franse economie door de vele overnames van buitenlandse bedrijven. Onlangs is het Nederlandse Rodamco, eigenaar van een groot aantal winkelcentra, verkocht aan het Franse Unibail. De Franse yoghurtfabrikant Danone werd een aantal jaar geleden beschermd door de Franse staat tegen een Amerikaanse overname. Maar Danone koopt mo-

menteel het Nederlandse Numico voor twaalf miljard euro. Ten tweede, en zoals ook deze voorbeelden illustreren, wordt Frankrijk omringd door landen, zoals Nederland, die minder gebruikmaken van protectionistische strategieën en die het streven naar vrije handel centraler stellen. Nederland gaat uit van het idee van concurrentie tussen gelijkwaardige spelers in een nationale markt, terwijl Frankrijk zich realiseert dat Europa in de toekomst gevormd zal worden door concurrentie tussen de grootste spelers.

Deze tegenstelling tussen de Franse protectionisten en de Nederlandse kleinschaligheid heeft als belangrijk gevolg dat de Franse staat een invloed krijgt op het Nederlandse publiek belang. De Franse staat kan namelijk eigenaar worden van geprivatiseerde bedrijven in Nederland en andere EU-lidstaten. Het Franse vervoersbedrijf Transdev neemt het Nederlandse busbedrijf Connexion over. Hiermee komt het overgrote deel van het busvervoer in Nederland in handen van Franse bedrijven. In onder andere Limburg, delen van Brabant, Zeeland en Overijssel rijdt het Franse Veolia. Transdev is in handen van twee grote Franse bedrijven, het metrobedrijf RATP en de investeringsmaatschappij Caisse des Dépôts (NRC, 3 juli). De aandeelhouder van deze twee Franse bedrijven is de Franse staat. Suez is een Franse holding die elektriciteit en gas produceert en verhandelt, en aan watervoorziening en afvalverwerking doet. Gaz de France (GDF) is sinds kort onderdeel van Suez, en een nieuwe speler op de Nederlandse energiemarkt. 89 procent van de aandelen van GDF zijn in handen van de Franse staat. Suez is sinds november 2005 ook eigenaar van het Belgische energiebedrijf Electrabel en de Nederlandse afvalverwerker SITA. Electrabel biedt energie aan op de Nederlandse markt, en is zelfs eigenaar van Rendo, een Nederlandse beheerder van elektriciteit- en gasnetwerken. Deze twee voorbeelden van sectoren die traditioneel rekening houden met het belang van het publiek zijn nu deels in handen van de Franse staat. De Franse staat zal wel het Franse publiek belang willen beschermen, maar als aandeelhouder in Nederland is de Franse staat vooral gericht op haar eigen financiële belang en heeft daarom waarschijnlijk minder oog voor het Nederlandse publiek.

De Europese integratie heeft met de protectionistische instelling van Frankrijk een nieuwe fase ingeluid waarin integratie vooral betrekking heeft op de inlijving in de Franse belangen. Als de economische theorie al een voorspelling van de uitkomsten van economische integratie zou hebben gegeven dan was het zeker niet een inlijving van particuliere bedrijven door een vreemde mogendheid. Wat dat betreft is het standpunt van Sarkozy over economische theorieën goed te begrijpen; wat nog ontbreekt, is de uitspraak van een van zijn voorgangers, Lodewijk XIV: L'état, c'est moi!